گزارش یک

قلدرستیزیم

سخنگوی دستگاه دیپلماسی در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه «مقامات امریکایی ایران را قلدر منطقه و عامل ناامنی معرفی می‌کنند»، گفت: «ایران یک بازیگر مسئولیت‌پذیر در منطقه است. ما قلدر نیستیم، بلکه قلدرستیز هستیم»

بهمن صادقی| آنا

دونالد ترامپ پاسخ ایران به پیشنهادهای امریکا را غیرقابل قبول دانسته و گفته که با آن موافقت نخواهد کرد. در مقابل، سخنگوی وزارت خارجه ایران می‌گوید امریکا خواسته‌های نامعقول دارد و در نامه اخیر، فقط مطالبات مشروع ایران مطرح شده و هیچ امتیاز ویژه‌ای در کار نبوده است. بقایی همچنین گفت که «ایران ثابت کرده قدرت مسئولیت‌پذیر منطقه است. ما قلدر نیستیم، قلدرستیز هستیم و این مانبودیم که به امریکا لشکرکشی کردیم». روسیه نیز با تأکید بر حق ایران در استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای، خواسته واشینگتن را مغایر با مفاد «ان‌پی‌تی» اعلام کرد. در این وضعیت پر تنش، تلاش اروپایی‌ها برای اعزام ناو به خلیج فارس که می‌تواند به تشدید تنش‌ها منجر شود، هشدار شدید تهران را به همراه داشته است.

درحالی که ایران پس از چند روز پاسخ خود به پیشنهادات چهارده‌گانه امریکا را از طریق میانجی‌ها ارائه کرده تا طرف مقابل درباره ادامه مذاکرات تصمیم بگیرد، به نظر می‌رسد امریکا همچنان بر خواسته‌های خود پافشاری می‌کند و به دنبال شرایطی است که ایران آن را غیرمنطقی و در حد تسلیم می‌داند. دونالد ترامپ، رئیس جمهور امریکا بامداد دوشنبه در پیامی در تروث سوشال نوشت: «من همین الان پاسخ به اصطلاح «نمایندگان» ایران را خواندم. این را دوست ندارم. کاملاً غیرقابل قبول است». ترامپ همچنین گفت که درباره پاسخ ایران با بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی گفت‌وگو کرده است. ترامپ که در جنگ با ایران شکست‌های زیادی را متحمل شده است، اکنون انتظار دارد تهران مطابق خواسته‌های او عمل کند. در مقابل، تهران بارها تأکید کرده که از حقوق خود کوتاه نخواهد آمد و هر گونه مذاکره را تنها در چارچوب تأمین منافع ملی می‌پذیرد. سخنگوی وزارت خارجه نیز اعلام کرده است که خواسته‌های واشینگتن فاصله زیادی با مطالبات ایران دارد.

اسماعیل بقایی روز دوشنبه درباره اینکه آیا پاسخ ایران آن‌گونه که ترامپ ادعا می‌کند «ناکافی و غیرقابل قبول» است، گفت: «ما هیچ امتیازی را مطالبه نکردیم. تنها چیزی که مطالبه کردیم حقوق مشروع ایران است».

بقایی با طرح این پرسش که «آیا مطالبه ایران برای خاتمه جنگ در منطقه، توقف محاصره دریایی که به نوعی راهزنی دریایی است و همچنین آزاد شدن دارایی‌هایی که متعلق به مردم ایران است و سال‌هاست به ناحق در بانک‌های خارجی محبوس شده، مطالبه زیاده‌خواهانه است؟» تأکید کرد: «پیشنهاد ما مبتنی بر این بود که در تنگه هرمز تردد ایمن صورت بگیرد. آیا این مطالبه زیاده‌خواهانه‌ای است؟ آیا موضوع مهمی چون برقراری صلح و امنیت در کل منطقه مطالبه غیرمسئولانه‌ای است؟» سخنگوی وزارت خارجه تأکید کرد: «آنچه که ما در متن پیشنهادی خود مطرح کردیم، خواسته‌های معقول و مسئولانه‌ای بود و همچنین پیشنهادات سخاوتمندانه؛ موضوعی که برای خیر، ثبات و امنیت منطقه بود».

بقایی افزود: «البته متأسفیم که طرف امریکایی کماکان بر اساس ذهنیت‌هایی که ساخته و پرداخته رژیم صهیونیستی است، بر دیدگاه یک‌سویه و خواسته‌های نامعقول خود پافشاری می‌کند». سخنگوی دستگاه دیپلماسی در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه «مقامات امریکایی ایران را قلدر منطقه و عامل ناامنی معرفی می‌کنند» گفت: «ایران یک بازیگر مسئولیت‌پذیر در منطقه است. ما قلدر نیستیم، بلکه قلدرستیز هستیم». این درحالی است که ترامپ در هفته‌های اخیر خواسته‌هایی درباره برنامه هسته‌ای ایران و وضعیت تنگه هرمز مطرح کرده، این مطالبات با مخالفت تهران روبه‌رو شده است. مقامات ایران تأکید کرده‌اند در مورد غنی‌سازی ۶۰ درصدی عقب‌نشینی نخواهند کرد و درباره تنگه هرمز نیز بعد از این هر گونه تردد کشتی‌ها باید طبق شروط ایران انجام شود.

با این حال، واشینگتن تاکنون با این درخواست‌ها موافقت نکرده و اختلافات دو طرف همچنان پابرجاست که مانع اصلی از سرگیری مذاکرات و رسیدن به توافق محسوب می‌شود. ایران با اینکه همچنان آماده حل اختلافات از راه دیپلماسی است، اما در عین حال برای مقابله با هر سناریویی نیز آمادگی دارد و در روزهای اخیر با حمله به ناوهای امریکایی که قصد ورود به خلیج فارس را داشتند، بخشی از توان نظامی خود را به نمایش گذاشت.

■ خواسته واشینگتن در تضاد با ان‌پی‌تی

خواسته‌های امریکا از ایران به‌قدری از واقعیت‌ها دور است که حتی کشورهای دیگر نیز آن را غیرقابل قبول می‌دانند. میخائیل اولیانوف، نماینده روسیه در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در واکنش به مخالفت ایران با برچیدن تأسیسات هسته‌ای‌اش که درخواست زیاده‌طلبانه امریکاست، در پیامی در شبکه ایکس، این سؤال را مطرح کرد که اصلاً «چرا ایران باید این درخواست امریکا را بپذیرد؟» به گزارش خبرگزاری تاس، این دیپلمات روس چنین درخواستی را خلاف ان‌پی‌تی توصیف کرد و گفت: «به نظر می‌رسد واشینگتن اصلاً به حفظ تمامیت رژیم عدم اشاعه هسته‌ای اهمیتی نمی‌دهد».

اولیانوف به ماده ۴ پیمان عدم اشاعه (NPT) اشاره دارد که بر اساس آن، حق استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای از جمله غنی‌سازی برای همه کشورهای عضو محفوظ است و هیچ کشوری نمی‌تواند دیگری را مجبور به برچیدن تأسیسات قانونی خود کند. چنین درخواستی تمامیت این رژیم را تضعیف می‌کند، زیرا این پیام را می‌دهد که قدرت‌های بزرگ می‌توانند بر اساس تمایلات خود، حق کشورهای دیگر را سلب کنند.

با وجود این حق بین‌المللی برای کشورها، ترامپ مدعی است ایران نباید هیچ‌گونه فعالیت هسته‌ای داشته باشد و حتی با تعلیق بلندمدت آن نیز مخالفت می‌کند، زیرا آن را تهدیدی برای منافع رژیم صهیونیستی در منطقه می‌داند.

■ ماجراجویی اروپایی‌ها

با اینکه کشورهای اروپایی می‌گویند در هیچ جنگ مستقیمی با ایران شرکت نمی‌کنند، در روزهای اخیر برخی از آنها رویه‌ای را در پیش گرفته‌اند که می‌تواند به بالا گرفتن تنش منجر شود.

از این رو، فرانسه ناو هواپیمابر هسته‌ای «شارل دوگل» و انگلیس ناوشکن «اچ‌ام‌اس دراگون» را به خلیج فارس اعزام کرده‌اند. انگلیس همچنین اعلام کرد که این کشور و فرانسه روز سه‌شنبه میزبان نشست چندملیتی وزیران دفاع در مورد طرح‌های نظامی برای از سرگیری جریان تجارت از طریق تنگه هرمز خواهند بود. با این حال، کر استارمر، نخست‌وزیر انگلیس گفته که اجازه نمی‌دهد لندن وارد جنگ با ایران شود.

اعزام این ناوها به منطقه در شرایط پر تنش کنونی تنها یک تحرک نظامی ساده نیست، بلکه نشانه‌ای از ورود تدریجی اروپا به بحرانی است که واشینگتن در مدیریت آن با بن‌بست مواجه شده است. به همین دلیل واکنش تند ایران را در پی داشته است. سخنگوی وزارت خارجه در واکنش به اعزام ناوهای جنگی فرانسه و انگلیس به منطقه گفت: «ما خیلی صریح به کشورهای اروپایی این موضوع را منتقل کردیم که اجازه ندهند وسوسه‌های امریکا و رژیم صهیونیستی در موضوعات منطقه‌ای باعث شود که آنها هم ناخواسته به بحرانی کشیده شوند که سودی برای آنها نخواهد داشت. بنابراین هر گونه مداخله‌ای در مسائل مرتبط با تنگه هرمز و غرب آسیا صرفاً باعث پیچیده‌تر شدن اوضاع می‌شود».

واکنش

ابوعبیده: جوانان کرانه باختری با هر وسیله‌ای با اسرائیل مقابله کنند

سخنگوی گردان‌های عزالدین قسام ضمن ستودن مبارزات مقاومت مردمی با صهیونیست‌ها، تصریح کرد که چوب و چاقو نیز می‌توانند همان تأثیری را داشته باشند در مقابله با اسرائیل ایجاد می‌کنند.

حملات جدید نیروهای اشغالگر به مناطق مختلف کرانه باختری به زخمی شدن یک جوان فلسطینی در جنوب بیت‌لحم منجر شد. علاوه بر این، نظامیان صهیونیست با حمله به یک مرکز تجمع عمومی، تعدادی از جوانان را بازداشت و به مکان نامعلومی منتقل کردند.

در واکنش به این تعرضات، ابوعبیده، سخنگوی گردان‌های عزالدین قسام از عملیات مقاومتی نیروهای فلسطینی در کرانه باختری علیه نیروهای اسرائیلی و شهرک‌نشینان تمجید و اعلام کرد: «گردان‌های قسام با افتخار به درگیری‌ای نگاه می‌کنند که ایمن الهشلمون در جریان مقابله با نیروهای اسرائیلی در اردوگاه قلندیا در شمال قدس انجام داد.» ابوعبیده همچنین از مقاومت قهرمانانه عبدالحلیم حماد در برابر نیروهای اسرائیلی در شهرک سلواد و از مقابله فلسطینیان با شهرک‌نشینان در مناطق مختلف کرانه باختری یاد کرد و افزود: «این عملیات‌ها برای مردم کرانه باختری غیرعادی نیست و ادامه مسیر مقاومت فلسطینی‌ها و مخالفت آنها با تغییر مناسبات‌شان با اسرائیل به شمار می‌رود.» ابوعبیده از جوانان کرانه باختری خواست با هر وسیله‌ای که در اختیار دارند به مقابله با نیروهای اسرائیلی و شهرک‌نشینان ادامه دهند. وی تأکید کرد: «چوب و چاقو نیز می‌توانند همان تأثیری را داشته باشند که موشک‌ها در مقابله با اسرائیل ایجاد می‌کنند.»

■ اروپا شهرک‌نشینان را تحریم کند

کایا کالاس، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، روز دوشنبه از احتمال تحریم بخشی از شهرک‌نشینان صهیونیست در کرانه باختری خبر داد. وی پیش از ورود به جلسه شورای وزیران خارجه اتحادیه اروپا گفت: «من انتظار یک توافق سیاسی در مورد تحریم‌ها علیه شهرک‌نشینان متجاوز را دارم.»

هلن مک انتی، وزیر خارجه و تجارت ایرلند، نیز پیش از این نشست گفت: «زمان آن رسیده که اروپا در واکنش به وضعیت تکان‌دهنده غزه و همچنین گسترش مداوم فعالیت‌های شهرک‌سازی و خشونت شهرک‌نشینان در کرانه باختری، اقدامات قاطع انجام دهد.» مک انتی اظهار داشت: «به عنوان یک جامعه مبتنی بر قانون، اتحادیه اروپا نمی‌تواند در مواجهه با نقض مداوم قوانین بین‌المللی و اقداماتی که عمداً امکان اجرای راه‌حل دو کشور را تضعیف می‌کند، منفعل بماند.» وی افزود: «من خواستار اقدامات قطعی اتحادیه اروپا، از جمله اقدام برای ممنوعیت تجارت با شهرک‌های غیرقانونی و تعلیق عناصر تجاری توافقنامه انجمن اتحادیه اروپا و اسرائیل خواهم شد. ما همچنین باید فوراً با تحریم‌ها علیه شهرک‌نشینان خشونت‌طلب و کسانی که آنها را فعال می‌کنند، پیش برویم.»

گزارش ۲

اعتراف تل آویو

حزب‌الله سامانه «گنبد آهنین» را هدف قرار داد

پس از اینکه سامانه گنبد آهنین هدف مقاومت اسلامی لبنان قرار گرفت، مسئولان نظامی رژیم صهیونیستی به این واقعه اعتراف کردند. علاوه بر این، دیروز حزب‌الله به وسیله ریز پرنده نیز شماری از نظامیان اشغالگر را به هلاکت رساند.

سامانه گنبد آهنین بارها ناکارآمدی خود را در برابر موشک‌های ایران، حزب‌الله و یمن نشان داده است. در تازه‌ترین مورد، رادیو ارتش رژیم صهیونیستی به نقل از مسئولان نظامی این رژیم اذعان کرد سامانه موشکی گنبد آهنین در حمله یک پهپاد حزب‌الله در منطقه «جال‌العلام» مورد اصابت قرار گرفته است. ارتش رژیم صهیونیستی قصد دارد در خصوص این واقعه که از آن با عنوان یکی از جدی‌ترین ضربات پهپادی در طول جنگ یاد شده، تحقیق کند. آوی اشکنازی، خبرنگار نظامی معاریو گفته است: «پهپاد انفجاری حزب‌الله مستقیماً به گنبد آهنین برخورد کرد.» ویدئویی که حزب‌الله در این مورد منتشر کرد، در لبنان جنجال به پا کرده و ارتش رژیم صهیونیستی تلاش کرد تا آن را مخفی کند. در این ویدئو، یک پهپاد انفجاری دیده می‌شود که وارد اراضی اشغالی شده و به سامانه دفاع هوایی برخورد می‌کند، در حالی که در نزدیکی آن، تعدادی سرباز حضور دارند. رسانه‌های عبری صحنه اصابت پهپادها و فرار وحشت‌زده حدود ۹ سرباز اسرائیلی از محل حادثه را «ترسناک» توصیف کرده‌اند. یک روز قبل نیز حزب‌الله از هدف قرار دادن مقر فرماندهی نظامیان صهیونیست با دو پهپاد در شهر الخیام خبر داده بود.

■ استفاده از ضربه دوگانه

تازه‌ترین اطلاعات نشان می‌دهد که حزب‌الله فراتر از یک حمله ساده، از یک تاکتیک پیچیده به نام «ضربه دوگانه» استفاده کرده است: در ضربه اول در تاریخ ۷ مه (۱۷ اردیبهشت)، یک پهپاد FPV نخستین لانچر گنبد آهنین را در منطقه «جال‌العلام» منهدم می‌کند. در جریان ضربه دوم، دقیقاً در لحظه تخلیه و جابه‌جایی سامانه جدید، دومین پهپاد حزب‌الله وارد عمل شده و ضمن انهدام لانچر جدید، به خدمه آن نیز آسیب می‌زند. این راهبرد که پیش‌تر در جنگ اوکراین نیز دیده شده، نشان‌دهنده سطح بالای اطلاعاتی و هماهنگی تاکتیکی حزب‌الله است. همزمان، ویدئوی منتشر شده توسط مقاومت اسلامی نیز لحظه اصابت را به وضوح نشان می‌دهد. اعتراف مقامات نظامی اسرائیل به نبود راه‌حل قطعی برای مقابله با این تهدید، به چالشی برای ارتش تبدیل شده است. نظامیان صهیونیست برای جلوگیری از حملات مشابه، ناچار شده‌اند که روش‌های ابتدایی نظیر نصب تورهای فیزیکی و حصاری بر فراز سامانه‌های حساس و همچنین به کارگیری پهپادهای رهگیر با تور را به صورت آزمایشی به کار گیرند.

■ ارتش اسرائیل پنهانکاری می‌کند

حزب‌الله لبنان صبح دیروز نیز با ریزپرنده انتحاری سه بار خانه‌ای را در شهرک «بیدر الفقعانی» در جنوب لبنان که نظامیان اسرائیلی در آن مستقر بودند، هدف قرار داده است.

پس از حمله اول و دوم، نیروهای پشتیبانی اسرائیلی به همراه بالگرد برای انتقال تلفات وارد محل شده و اقدام به شلیک گلوله و بمب‌های دودزا کردند، اما برای بار سوم نیز هدف ریزپرنده انتحاری قرار گرفتند. حجم و تأثیر این گونه حملات به حدی است که بسیاری از خبرنگاران حوزه نظامی اسرائیلی از تحولی بی‌سابقه در برابر حزب‌الله سخن می‌گویند. در این مورد، خبرنگار وبگاه عبری واللا در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «ارتش اسرائیل تمامی اتفاقاتی که در طول خط زرد (مناطق اشغالی اسرائیل در جنوب لبنان) می‌افتد را روایت نمی‌کند.» او به نقل از یک افسر ارتش اسرائیل افزود: «حملات حزب‌الله افزایش یافته، اما در این باره به مردم چیزی گفته نمی‌شود.» رادیو ارتش اسرائیل نیز به نقل از منابع نظامی این رژیم مدعی شد که حزب‌الله حدود ۱۰۰ اپراتور پهپادهای انفجاری FPV دارد و ارتش اسرائیل به دنبال ترور آنهاست، اما تاکنون کمتر از ۱۰ نفر از آنها را ترور کرده است.

■ سوریه: نتیجه ملموسی از مذاکرات با اسرائیل حاصل نشد

وزیر امور خارجه سوریه در جریان نشست مشترک با مقام ارشد اتحادیه اروپا در بروکسل، ضمن تأکید بر تلاش دمشق برای بازسازی و تثبیت اوضاع داخلی، اعلام کرد که مذاکرات با رژیم صهیونیستی تاکنون به نتیجه مشخصی نرسیده است.

به گزارش سانا، «اسعد الشیبانی» در کنفرانس خبری مشترک با «دوبرافکا شویتسا» کمیسر اتحادیه اروپا در امور مدیترانه، در حاشیه «مجمع شراکت اتحادیه اروپا و سوریه» در بروکسل، اعلام کرد که رژیم صهیونیستی طی یک سال و نیم گذشته با اقدامات خود موجب تهدید و بی‌ثباتی در سوریه شده است. الشیبانی همچنین گفت: «سوریه با میانجی‌گری امریکا وارد مذاکرات با تل‌آویو شده است، زیرا دولت دمشق در پی تمرکز بر روند بازسازی، ایجاد ثبات و فراهم کردن شرایط امن برای بازگشت شهروندان سوری است.» وزیر خارجه سوریه تصریح کرد: «تا این لحظه به نتیجه ملموسی در مذاکرات با اسرائیل نرسیده‌ایم، اما امیدواریم در آینده «روابطی باثبات و آرام» میان دو طرف شکل بگیرد.»

■ پکن: ترامپ از ۱۳ تا ۱۵ مه به چین سفر می‌کند

چین اعلام کرد که رئیس جمهور امریکا از ۱۳ تا ۱۵ مه (۲۳ تا ۲۵ اردیبهشت ماه) به چین سفر رسمی خواهد کرد.

به گزارش شینهوا، سخنگوی وزارت امور خارجه چین تأیید کرد که ترامپ به دعوت شی جین پینگ از ۱۳ تا ۱۵ مه (۲۳ تا ۲۵ اردیبهشت ماه) به چین سفر رسمی خواهد کرد. انتظار می‌رود مسئله جنگ ایران و امور تجاری محور گفت‌وگوی طرفین باشد. این در حالی است که هیئت‌های نمایندگی ایالات متحده و چین برای دور جدیدی از مذاکرات اقتصادی و تجاری، پیش از سفر پیش‌بینی شده دونالد ترامپ به چین، در کره جنوبی دیدار می‌کنند.

■ ۴ کشته در سوءقصد به جان نماینده پارلمان پاکستان

سوء قصد به جان نماینده پارلمان ایالت پنجاب در پاکستان منجر به زخمی شدن وی و کشته شدن چهار نفر دیگر شد.

به گزارش ایرنا، «محمد ایوب خان گادهی» عضو حزب مسلم لیگ نواز و نماینده پارلمان ایالت پنجاب دیروز در حوالی منطقه رجانا از توابع شهرستان توبا تیک سینگ هدف حمله مسلحانه افراد ناشناس قرار گرفت. در این سوء قصد، نماینده پارلمان ایالت پنجاب زخمی و چهار نفر از همراهانش کشته شدند. شهباز شریف نخست وزیر و مریم نواز شریف سرو‌زیر ایالت پنجاب پاکستان حمله دیروز به نماینده مجلس ایالتی را محکوم و دستور شناسایی و بازداشت عوامل این حادثه را صادر کردند.

■ نهایی شدن ۹۵ درصد ترکیب کابینه جدید عراق

یک عضو چارچوب هماهنگی (بزرگ‌ترین فراکسیون پارلمان) از نهایی شدن ۹۵ درصد ترکیب کابینه جدید عراق خبر داد.

به گزارش تسنیم، عدی عبدالهادی خاطر نشان کرد که تاکنون، درصد ترکیب کابینه جدید عراق به ریاست علی فالح الزیدی نهایی و تکلیف آن مشخص شده است.

وی خاطر نشان کرد که ۴۸ ساعت آینده در مشخص شدن زمان برگزاری جلسه رأی اعتماد پارلمان به کابینه جدید سرنوشت‌ساز خواهد بود. عبدالهادی ادامه داد که نشست‌ها و دیدارهایی که شامگاه یک‌شنبه برگزار شد، بی‌نهایت ثمربخش بوده است به ویژه نشست‌هایی که میان گروه‌های چارچوب هماهنگی برگزار شد. وی افزود که گروه‌های سیاسی، نامزدهای خود برای تصدی وزارتخانه‌ها را تقدیم نخست وزیر کرده‌اند و ۴۸ ساعت آینده برای مشخص شدن زمان برگزاری جلسه رأی اعتماد کابینه الزیدی در پارلمان سرنوشت ساز خواهد بود.

خبرگزاری

سنگاه

علی قنادی

جهان دهشتناکی که ترامپ و نتانیاهو به ارمغان آوردند

جنگ نتانیاهو و ترامپ با تصوری ساده‌انگارانه از نابودی قابلیت‌های هسته‌ای ایران شروع شد، ولی نتایج ناخواسته آن که نه ترامپ آن را درک می‌کرد و نه برای نتانیاهو قابل پیش‌بینی بود، برای جهان به مراتب فاجعه‌بارتر از بحران انرژی، بی‌ثباتی خاورمیانه یا حتی چالش گرسنگی جهانی است که برخی درباره آن هشدار داده‌اند. این جنگ محدود که با ادعای جراحی کوچک یا به قول ترامپ «تمیز و کوتاه» کلید خورد، در واقع ماشه‌ای بود برای دگرگونی عمیق‌ترین لایه‌های نظم بین‌المللی؛ لایه‌ای از باورها، هویت‌ها و ترس‌های جمعی. چند دهه است که سازه‌انگارانی مثل ونت درباره به اصطلاح پیامدهای ناخواسته رویدادها (Unintended Consequences) صحبت می‌کنند؛ اتفاقاتی که با یک هدف ظاهراً مشخص شروع می‌شوند ولی پیامدها و نتایجی به بار می‌آورند که اصلاً برای طراحان آنها قابل پیش‌بینی نیست. در اتفاقی مانند جنگ ایران، پیامدهای ناخواسته، صرفاً تلفات فوری یا بالا رفتن قیمت نفت و تبعات آن مثل گران شدن مواد غذایی یا حتی گرسنگی جهانی نیستند؛ از اینها عمیق‌تر، باز تعریف هویت‌هاست. یک ابرقدرت و متحد نزدیک آن، روز ۹ اسفند ۱۴۰۴ با حمله به ایران به جهان پیامی تلویحی دادند که تکیه بر هنجارهای بین‌المللی و قواعد کاغذی مثل پیمان‌های منع اشاعه (NPT) بی‌فایده است؛ تنها چیزی که امنیت می‌آورد، بازدارندگی مطلق و غیرقابل خنثی‌سازی مقابل تهدید و به زبان ساده، مسلح شدن به تسلیحاتی است که بقای شما را تضمین می‌کند. این پیام، سریع‌تر از هر موشکی، در ذهن نخبگان امنیتی کشورهای دیگر نشست و به همین دلیل چند ماه پیایی است که همه دولت‌ها در روندی بی‌سابقه خود را با توپ و تانک و موشک و پهپاد و جنگنده بیشتر تسلیح می‌کنند. فقط برای تقریب ذهنی به خاطر داشته باشیم که برای اولین بار در تاریخ، اروپا به بزرگ‌ترین وارد کننده سلاح جهان تبدیل شده، واردات سلاح دولت‌های اروپایی ۲۱۰ درصد بیشتر شده و کشوری مثل لهستان، خرید خود را ۸۵۲ درصد بالا برده است (SIPRI). همین یک‌شنبه‌ای که گذشت، بعد از حدود ۵۰ روز مشخص شد که کره شمالی قانون اساسی خود را در تاریخ ۲۲ مارس ۲۰۲۶ (۲ فروردین ۱۴۰۵) تغییر داده و با تعبیه یک مکانیزم قانونی، تصویب کرده که اگر رهبری کشور در اثر حمله نیروهای متخاصم کشته شده و سیستم فرماندهی- کنترل نیروهای هسته‌ای آن در نتیجه حملات مختل شود، یک حمله هسته‌ای باید به‌طور خودکار و فوری انجام شود. واقعیت این است که دو جنگ متوالی علیه ایران به فاصله حدود ۹ ماه، دولت‌ها و رهبران زیادی را درباره تکرار چنین سناریویی به فکر فرو برده است. رویدادهای ناشی از این دو جنگ نشان داد که اقداماتی مثل ترور رهبران سیاسی که زمانی یک تابوی جهانی و نقض هنجارهای بین‌المللی بود، نه تنها در حال فرسایش هستند، بلکه به یمن فناوری‌های جدید مبتنی بر هوش مصنوعی، این ظرفیت بالقوه را دارند که به یک روال تبدیل شوند. کاری که چشم‌بادامی‌های کره‌ای کرده‌اند، در واقع یک حرکت در مسیر آسیب‌پذیر نبودن مقابل این روند است. مکانیزم خودکاری که پیونگ یانگ بی‌سر و صدا حدود ۵۰ روز قبل تعبیه کرده و چند روز قبل آن را افشا کرد، تنها یک مکانیزم حقوقی است، نه فنی؛ به این معنا که هنوز هم یک افسر (عامل انسانی) دکمه پرتاب موشک‌های اتمی را فشار خواهد داد، هرچند اختیار «نه گفتن» ندارد. قانون به او می‌گوید اگر فرمانده کل زنده نبود یا ارتباط قطع شد، تو باید شلیک کنی!

تا اینجای کار، این «ماشه انسانی الزام‌آور» هرچند یک نوآوری قانونی است ولی خطری به اسم سوءتفاهم یا اشتباه محاسبه فنی در آن اندک است. پیش از این، روس‌ها در اواخر جنگ سرد، با تعبیه مکانیزم «دست مرده» یا سیستم معروف «Perimeter» تضمین کرده بودند که اگر شرایط خاصی رخ دهد که مثلاً فرماندهی هسته‌ای کشته شد، سیستم می‌توانست به‌طور خودکار موشک‌های هسته‌ای را به سمت کشور متخاصم پرتاب کند، سیستمی که روس‌ها حدود دو سال است در حال به‌روزرسانی آن هستند. مکانیزم «دست مرده» روس‌ها، در واقع یک «ماشین قیامت» واقعی بود که هیچ‌گاه فعال نشد، چون هر دو طرف می‌دانستند که حتی یک خطای حسگر می‌تواند آخرالزمان را کلید بزند. حالا اما، روس‌ها می‌گویند که نسخه مدرن «پری‌متر» با الگوریتم‌های یادگیرنده جدید، قادر است بین یک حمله واقعی و طوفان خورشیدی یا هک ساده تمایز قائل شود. چینی‌ها در سکوت و با محوریت «انسان درون حلقه (Human-in-the-Loop)»، در حال طراحی مدل مختص به خود از فرماندهی هسته‌ای مبتنی بر هوش مصنوعی هستند؛ مدلی که هرچند کنترل نهایی آن به ماشین سپرده نمی‌شود، ولی تضمین می‌کند که تصمیم‌گیری انسان برای پرتاب موشک‌ها به نزدیک صفر خواهد رسید و موشک‌ها در عرض چند ثانیه و بدون نیاز به تأیید رهبری، به پرواز درمی‌آید. معنی همه اینها چیست؟ در حالی که جنگ اوکراین این روند را تسریع کرد و توسعه بی‌مهار هوش مصنوعی آن را وارد فاز انفجاری کرده، دو جنگ پی در پی با ایران، در حال از هم گسیختن و نابود کردن تابوی کاربرد تسلیحات کشتار جمعی و ساختمان هنجارهایی است که طی ۸۰ سال گذشته، دولت‌ها آجر روی آجر، آن را بنا کرده‌اند. این جنگ، جهان را با بحرانی عمیق روبه‌رو کرد که اخلال در جریان انرژی، فقط بخشی کوچک از آن است؛ جهانی که با سرعتی خیره‌کننده به سمت یک نظم هابزی می‌رود؛ وضعیتی که در آن هر دولت، دیگری را تهدیدی وجودی می‌بیند، نه رقیب موقت و به تعبیر الکساندر ونت، فرهنگ «بکش یا کشته شو» بر آن مستولی می‌شود. جنگ سرد، شاهد پیدایش مفهومی به نام «انهدام تضمین‌شده متقابل (MAD)» بود، یعنی یک هراس عمیق از اینکه کاربرد سلاح هسته‌ای به دست یک دولت، به طور تضمین‌شده‌ای باعث نابودی هر دو طرف تخاصم می‌شود و همین وحشت متقابل، مانع کاربرد سلاح هسته‌ای (به جز در یک مورد) شد. واقعیت این است که همان‌طور که دولت‌های دیگر، به فاصله‌ای کوتاه بعد از امریکا، سلاح هسته‌ای ساختند، امروز نیز دولت‌ها دیر یا زود به فناوری‌های نظامی مبتنی بر هوش مصنوعی دست خواهند یافت؛ همان فناوری که اسرائیلی‌ها مدعی هستند با کاربرد الگوریتم‌های پیچیده‌اش، قادرند هر کسی را بکشند. در واقع، سرعت تند و بی‌مهار توسعه هوش مصنوعی، در داخل خود آن نهفته است؛ هر نسخه جدید از آن، نسخه بعدی را سریع‌تر و قدرتمندتر می‌کند و هیچ «مکانیزم ترمز طبیعی» در داخل خود هوش مصنوعی وجود ندارد. جهانی را تصویر کنید که در آن، همه رهبران از این قابلیت برخوردارند که همدیگر را ترور کنند. این درست مثل همان جهانی است که همه دارندگان تسلیحات هسته‌ای قادر بودند همدیگر را به شکلی تضمین‌شده نابود کنند و به همین دلیل، همه تصمیم گرفتند که همدیگر را نابود نکنند. آیا هوش مصنوعی هم همین‌طور است؟ آیا مثلاً وقتی همه به این نتیجه برسند که قادرند همدیگر را بکشند، دست از کشتن همدیگر برخواهند داشت؟! مشکل درباره نظامی‌سازی هوش مصنوعی اینجاست که توانمندی و توسعه آن به خصوص در حوزه نظامی، مانند «جعبه سیاه» است که کسی از داخل آن خبر ندارد. شما نمی‌توانید مثل شمارش موشک‌ها با تسلیحات هسته‌ای، الگوریتم‌های طرف مقابل را راستی‌آزمایی کنید. تعداد بازیگران به قدری زیاد است که نه تنها در انحصار دولت‌ها نیست، بلکه اساساً مانند مهار تسلیحات هسته‌ای، مهار آن ممکن نیست، روندی که یک جهان دهشتناک بی‌ثبات غیرقابل کنترل را پیش روی ما می‌گذارد. در حالی که هیچ کس خبر ندارد که دیگری چقدر پیشرفت کرده و به چه سطحی از توسعه نظامی رسیده، همه در دلهره مداوم هستند؛ درست مثل دوره کرونا که هیچ کس نمی‌دانست دیگری حامل ویروس است یا نه! یک باگ نرم‌افزاری، یک خطای الگوریتمی، یا یک هک اشتباهی، می‌تواند فاجعه‌ای بزرگ به بار آورد. حال در زمینه‌مندی چنین جهانی، رهبرانی را فرض کنید که پی در پی دیگران را تهدید می‌کنند؛ یک بار با تهدید حمله به زیرساخت‌ها، بار دیگر با وعده نابودی تمدنی و دست آخر هم با تهدید به «یک درخشش بزرگ». بحران انرژی در هرمز را می‌شود مهار کرد، ولی جهانی که فرهنگ «بکش یا کشته شو» بر آن مستولی شده، هیچ دوایی ندارد.